

Proč se chodí na komiksové superhrdiny?

Radomír D. Kokeš,
filozofická fakulta

Již z pohledu na plán připravovaných filmových premiér nejbližších let lze usoudit, že současná hollywoodská kinematografie se v nemalé míře točí kolem superhrdinských komiksových filmů s hrdinými obskurních jmen v ještě obskurnějších kostýmech. Coby filmový badatel se pokusím načrtnout vysvětlení, s jakýmžto jevem se to vlastně v posledních letech na plátnech kin potýkáme a proč je dlouhodobě úspěšný.

I méně zasvěcení diváci už rozlišují superhrdinské filmy podle komiksů od nakladatelství DC (zejména Superman a Batman) a nakladatelství Marvel. Marvelovské postavy přitom mají v posledních desetiletích tři různé typy filmových životů. První tvoří série filmů o mutantech X-Men, druhý typ představují samostatně stojící filmy či série filmů o jednotlivých superhrdinech (Spider-Man) a konečně třetí typ je tzv. Marvelovský filmový vesmír (MCU).

Marvelovské studio totiž odvážně využilo zavedené vzorce komiksového vydávání samostatných superhrdinských řad

(Iron Man 1-3, Thor 1-2, Kapitán Amerika 1-2, Strážci Galaxie, Ant-Man) shlukujících se do společných crossoverů (prozatím Avengers 1-2).

Řada filmových fanoušků přitom považuje marvelovskou masinerii filmů odehrávajících se v propojeném fikčním vesmíru za „barevné omalovánky“ a „šablonovité příběhy s nevýraznými padouchy“, zatímco s nadějami vzhlíží k méně odlehčeným a takřkajícím temnějším filmům od DC. Tohle srovnání ale drhne, neb důvod dlouhodobé nadvlády superhrdinského filmu se neodvíjí od snadno srozumitelných, leč zavádějících dvoupólových škál jako „ne/berou se vážně“ či „ne/tvoří velké fikční vesmíry“. Superhrdinové se totiž se střídavým úspěchem objevovali v kinech už od 40. let, ovšem vládnou jim až přibližně poslední dekádu. Čím to je?

Odpověď netkví v ambicióznosti tématu a u prvních dvou X-Men nebo trilogie Temných rytířů šlo o osamělé kritické i divácké úspěchy titulů a vizionářských režisérů (B. Singer, Ch. Nolan), nikoli komiksového filmu. Odpověď lze hledat v MCU, a to nikoli kvůli seibeironii (ta by se rychle okoukala) či propojenosti univerza (díky ní zafungovali hlavně Avengers).

Má teze zní, že jakkoli bylo marvelovské studio velmi odvážné při produkci drahých filmů ustavujících samostatné postavy s vyhlídkou na budoucí propojení, ve skuteč-

nosti převzalo a dílem ovládlo elementární strategii klasického hollywoodského filmu, kdy šablonovitý příběh není slabinou, nýbrž nástrojem!

Navazuje na tradici žánrového portfolia, kdy zatímco jiné typy komiksových filmů chtějí být událostmi vůči ostatní produkci, tak Marvelovský filmový vesmír naopak usiluje tu ostatní produkci tvořit. Jako by říkal: Chcete shakespearovské drama, film o pomstě, vesmírnou operu, dobrodružný film, špionážní film, drsnou detektivní školu, zlodějský film nebo fantasy? Na všechny se dostane, aniž byste museli přečíst jediný komiks. Nepůjďte-li na jeden film, půjďte na jiný. Zklame-li vás jeden snímek, další nemusí. A společně pak můžete vyrazit na náš film jako událost, v němž se sejdou oblíbené postavy vás všech!

Marvelovský filmový vesmír byl zpočátku revoluční, aby se mohl stát hluboce tradičním a vrátit Hollywoodu na jedné straně typovou rozpoznatelnost vlastnoručně vyrobených hvězd a na druhé straně vypočítanou žánrovou rozmanitost, všeobecnou srozumitelnost a univerzální přístupnost filmů zlaté éry studiového systému 20. až 50. let. Halasné ohlašované komiksové trháky cooby události přicházejí a odcházejí s dobovými trendy, kdežto marvelovská superhrdinská produkce je spíše novou tvářou klasické hollywoodské kinematografie – a jak víme, ta je trvanlivá.